

راهنمای استفاده از ساغر

راهنمای استفاده از ساغر نسخه: ۸.۱۳.

سید رضی علویزاده

۱۰ فروردین ۱۳۹۰

فهرست مطالب

٢	ى	معرف	١
۵	ویژگیها	١.١	
۶	کمبودها و مشکلات شناختهشده	۲.۱	
۶	۱.۲.۱ کمبودها		
٧	۲.۲.۱ مشکلات شناختهشده		
٧	کارهای آینده	٣.١	
٨	مای استفاده	راهن	۲
٨	مرور اشعار	۲.۲	
٨	۱.۱.۲ صفحه خانه		
١٠	۲.۱.۲ مرور تصادفی		
١٠	جستجو	۲.۲	
١٠	۱.۲.۲ جستجو در برگهجاری		
11	۲.۲.۲ جستجو در برگههای باز		
11	۳.۲.۲ جستجو در پایگاهداده (روش قدیم و جدید)		
14	اضافه کردن مجموعه جدید اشعار	٣.٢	

٢	فهرست مطالب
14	۴.۲ حذف شاعر
۱۵	۵.۲ شخصی سازی نوارابزار
18	۶.۲ استفاده بصورت همراه
18	۱.۶.۲ سیستمعامل ویندوز
۱۷	۲.۶.۲ سیستمعامل مکینتاش
۱۸	۳.۶.۲ سیستمعامل لینوکس
۲٠	آ آدرسهای اینترنتی

ليست تصاوير

٩	صفحه خانه به سبک جدید	1.7
١٠	قسمتی از پنجره تنظیمات	۲.۲
14	برجستهسازی کل خط برای عباراتی که بطور کامل متفاوتند	٣.٢
۱۵	(۱) اضافه کردن (۲) حذف کردن (۳) بالا (۴) بایین	4.7

فصل ۱

معرفي

«ساغر» نرمافزار رایگان و آزاد شعر پارسی است که از پایگاه داده «گنجور رومیزی» بعنوان منبع اشعارش استفاده می کند، می توانید با استفاده از آن به مشاهده اشعار پایگاه «گنجور» بصورت آفلاین بپردازید. و در بین این اشعار جستجو کرده و در یک زمان تعداد نامحدودی صفحات شعر را باز کرده و در آنها به جستجو بیردازید. ۱

«ساغر» با استفاده از چارچوب Qt و زبان برنامهنویسی ++C نوشته شده است، برهمین مبنا «ساغر» به سادگی قابل انتقال بر روی سیستمعاملهای مختلف است، از جمله همکنون «ساغر» بر روی لینوکس و ویندوز و مکینتاش قابل اجراست، و در واقع اولین و مهمترین دلیل ایجاد این پروژه در کنار «گنجور رومیزی» همین نیاز به داشتن یک نرمافزار شعر بر روی سیستمعاملهای دیگر غیر از ویندوز بود.

«ساغر» در ماههای ابتدایی توسعه است و به همین دلیل در هر نسخه امکانات تازهای به آن اضافه می شود و امکانات گذشته بهبود بخشیده می شوند.

اين نوشتار توسط X_HPersian نسخه، v1.0.6، 14 نسخه، v1.0.6 حروفچيني شده است.

فصل ۱. **معرفی**

۱.۱ ویژگیها

۱. قابلیت چند برگهای

که به کاربر اجازه می دهد در یک لحظه تعداد زیادی صفحهی شعر باز کند.

٢. جستجو با الگوريتمي جديد

- در لحظه نوشتن در کادر جستجو، عبارت نوشتهشده در برگه جاری برجسته (Highlight) می شود.
- کاربر می تواند عبارت موردنظر خود را در «تمامی برگههای باز» و همچنین در «پایگاهداده» جستجو کند.
- صفحههای جستجو بصورت «برگهای» و «Dockable» هستند، در نتیجه کاربر براحتی می تواند در یک زمان تعداد زیادی برگه جستجو باز کند.

۳. قابلیت ذخیره در قالب PDF

۴. قابلیت ذخیره در قالب متنوع دیگر

کاربر بوسیله این قابلیت می تواند شعر موردنظر را به چندین قالب از جمله، Html، کاربر بوسیله این قابلیت می تواند شعر موردنظر را به چندین قالب از جمله، TXT تبدیل کند.

- در فایل CSV ایجاد شده از نویسه «Tab» یا همان « $' \ ''$ » به عنوان تفکیک کننده استفاده شده است.
- فایل $T_{\rm E}X$ ایجاد شده برای کامپایل به نصب بودن بستههای $T_{\rm E}X$ و فایل bidipoem نیاز دارد.

۵. قابلیت چاپ و پیشنمایش-چاپ

فصل ۱. **معرفی**

- ۶. قابلیت مشاهده صفحه متناظر در پایگاه اینترنتی گنجور
 - ٧. قابليت گرفتن «فال حافظ»
 - ۸. **قابلیت انتخاب شعر بصورت تصادفی** برای اطلاعات بیشتر به بخش ۲.۱.۲ مراجعه کنید.
 - ۹. قابلیت استفاده بصورت «نرمافزار همراه»
 برای اطلاعات بیشتر به بخش ۶.۲ مراجعه کنید.

۱۰. قابلیت شخصی سازی رابط کاربری نرمافزار و نوارابزار

بجز منوی برنامه، دیگر اجزای رابط گرافیکی «ساغر» قابلیت جابجایی و قرارگرفتن در مکانهای متفاوت را دارند. از جمله در نسخه جدید توانایی شخصی سازی کامل نوارابزار نرمافزار نیز مهیا شده است. برای اطلاعات بیشتر به بخش ۵.۲ مراجعه کنید.

۱۱. **وابسته نبودن به هیچ کتابخانه و نرمافزار خارجی** «ساغر» فقط از کتابخانههای Qt استفاده می کند که این کتابخانهها در بسته جادوگر

۲.۱ کمبودها و مشکلات شناختهشده

1.۲.۱ كمبودها

نصب قرار دارند.

- ۱. امکانی برگشت به عقب (Back) لازم به نظر میرسد اما هنوز پیادهسازی نشده است.
 - ۲. امکان مارکدار کردن (BookMark) نیز هنوز پیادهسازی نشده است.
 - ۳. چاپ حالتهای خاص مانند: چاپ صفحات انتخابی و ...فعلا کار نمی کند.

فصل ۱. **معرفی**

۲.۲.۱ مشكلات شناختهشده

- ۱. برجسته سازی در هنگام جستجو برای «نثر» و درواقع متون چند خطی به درستی کار نمی کند.
- ۲. به علت وجود باگ در موتور فونت Qt فونتهای پیچیدهای مانند فونت IranNastaliq
 و Neirizi به درستی کار نمی کنند.
- البته «قلمهای سری ایکس ۲» بر روی مکینتاش فوقالعاده کار میکنند و برروی ویندوز و لینوکس هم کارایی دارند، فونت پیشفرض «ساغر» فونت XB Sols از این سری فونتها است.
- ۳. گاهی اوقات در «پیش نمایش چاپ» محتویات صفحه دیده نمی شود که با تغییر اندازه
 پنجره «پیش نمایش چاپ» این مشکل حل خواهد شد.

۳.۱ کارهای آینده

فعلا بهبود جستجو و نمایش در بالاترین اولویت توسعه قرار دارند، بعد از این دو به کمبودهای بخش قبل میپردازم، و در این بین به پیشنهادات دوستان هم توجه دارم چون بعضی از تغییرات و بهبودها ایدههای خوبی بوده که از دوستان به بنده رسیده است. در آینده بعد از اینکه «ساغر» از لحاظ جستجو و نمایش به حالت تقریبا پایدار و مناسبی رسید روی توسعه نسخه موبایلی آن متمرکز خواهم شد، البته این نیاز دارد که این ایده از حمایت دوستان بی نصیب نماند.

فصل ۲

راهنمای استفاده

در این بخش مهمترین ابزارهایی که در «ساغر» در دسترس هستند بررسی میشوند.

۱.۲ مرور اشعار

مرور اشعار به دوشکل زیر قابل انجام است،

- با «کلیک چپ» بر روی هر شاعر و یا هر گزینه قابل کلیک می توانید بخش مورد نظر را در همان صفحه باز کنید.
- با «کلیک راست» بر روی هر شاعر و یا هر گزینه قابل کلیک میتوانید بخش مورد نظر را در صفحهای جدید باز کنید.

۱.۱.۲ صفحه خانه

صفحه خانه در «ساغر» مانند «گنجور رومیزی» در بالاترین سطح قرار دارد، و از این صفحه به تمامی شاعران دسترسی دارید. این صفحه در نسخه جدید «ساغر» دچار تغییر شده است

(شکل.۱.۲) که البته تغییرات این صفحه مختص این نسخه نیست و در نسخه آتی نیز این صفحه دچار تغییراتی خواهد شد. تنظیم مربوط به صفحه خانه در پنجره تنظیمات قرار دارد،



شکل ۱.۲: صفحه خانه به سبک جدید

تنظیم «شعرا بر گروه» (شکل. ۲.۲) در پنجره تنظیمات تعداد شاعرانی را که در هر ستون قرار می گیرند تعیین می کند، اگر تعداد ستونها بیشتر از یکی باشد و تعداد سطرها نیز بیشتر از یکی باشد یک سطر اضافی بصورت خودکار تولید می شود که محدوده حروف الفبایی مربوط به آن سطر را مشخص می کند. با تنظیم این عدد برروی «صفر» صفحه خانگی به شکل قدیمی در می آید.

توجه: بعد از تغییر این تنظیم کاربر باید برروی دکمه «خانه» کلیک کند تا شکل جدید صفحه خانه نمایش داده شود.



شكل ۲.۲: قسمتى از ينجره تنظيمات

۲.۱.۲ مرور تصادفی

برای اینکه بصورت تصادفی اشعار را مرور کنید کافیست به بخشی که میخواهید شعر تصادفی از آن بخش انتخاب شود بروید و سپس از طریق منوی «ناوبری» بر روی گزینه «اتفاقی» کلیک کنید.

برای مثال اگر میخواهید شعر اتفاقی از میان تمام اشعار موجود انتخاب شود کافیست در صفحه «خانه» روی گزینه «اتفاقی» کلیک کنید. و یا اگر میخواهید شعر اتفاقی به عنوان مثال از «دفترچهارم مثنویمعنوی مولوی» انتخاب شود کافیست به بخش مورد نظر یعنی «دفترچهارم از مثنویمعنوی» رفته و سپس بر روی گزینه «اتفاقی» کلیک کنید.

۲.۲ جستجو

۱.۲.۲ جستجو در برگهجاری

وقتی در کادر جستجو شروع به نوشتن کنید عبارتی که در حال نوشتن آن هستید در متن نمایش داده شده بر روی صفحه بصورت برجسته (Highlight) درمی آید.

۲.۲.۲ جستجو در برگههای باز

بعد از اینکه عبارت مورد نظرتان را در کادر جستجو نوشتید با زدن بر روی دکمه (Enter) بر روی صفحه کلیدتان عبارت مورد نظر در تمام صفحات باز شده بصورت برجسته (Highlight) در خواهد آمد.

۳.۲.۲ جستجو در پایگاهداده (روش قدیم و جدید)

روش قديمي

در این روش باید عبارت مورد نظر در کادر جستجو وارد کنید و سپس دکمه (Enter) بر روی صفحه کلیدتان را بفشارید، برمبنای تعداد حداکثر نتایج در هر صفحه که مشخص کردهاید فقط همان تعداد نتیجه به شما نمایش داده خواهد شد و نتایج دیگر را باید بصورت صفحه به صفحه مرور کنید.

روش جدید

روش جدید 1 به دو صورت متفاوت عمل می کند که در زیر بررسی می کنیم،

• گزینه «نادیده گرفتن نویسههای غیرالفبایی» غیرفعال

با انتخاب این روش کل نتایج به یکباره جستجو و نمایش داده خواهند شد. در ضمن در این روش حرکتهای حروف یعنی ُ و َ و ...نادیده گرفته می شوند. به مثال زیر توجه کنید:

میخواهیم عبارت «پرپر» را در پایگاه داده جستجو کنیم، در پایگاهدادهای که این مثال را اجرا می کنیم

این روش در حالت پیشنمایش است و هنوز تکمیل نشده است.

- به روش قبلی ۲۷ نتیجه جستجو استخراج شد!
- و به روش جدید درحالی که گزینه «نادیده گرفتن نویسههای غیرالفبایی» غیرفعال است، ۳۱ نتیجه جستجو استخراج شد!

درواقع نتايج:

- * **يَريَر** شد:
- * قلبم را پَرپَر می کنم
 - * من **پُرپُر** زدم!
- * ای دستانِ بیغبارِ پُرپرهیزی که مرا به هنگامِ ...

در روش قدیمی بدست نمیآمدند!

• گزینه «نادیده گرفتن نویسههای غیرالفبایی» فعال

این حالت شبیه قبل است با این تفاوت که در این حالت علاوه بر اینکه حرکتهای حروف یعنی ُ و َ و ...نادیده گرفته میشوند، تمام نویسههای غیرالفبایی مانند ؛ و : و ، و] و } و بعلاوه «فضای خالی» و «نیمفاصله» و ...ندیده گرفته میشوند. به مثال زیر توجه کنید:

میخواهیم عبارت «گفت و گوی» را در پایگاه داده جستجو کنیم، در پایگاه داده ای که این مثال را اجرا می کنیم

- به روش قبلی ۱۷۶ نتیجه جستجو استخراج شد!
- و به روش جدید درحالی که گزینه «نادیده گرفتن نویسههای غیرالفبایی» فعال است، ۲۳۸ نتیجه جستجو استخراج شد! بعضی از نتایج که در روش قدیمی پیدا نشدند عبارتند از:
 - * غير ما كيست حرف ما شنود گفتوگوى زبان لال خوديم

- * بساز ان وصف زلف و طرهوخال بس از این هرز گفت وگوی محال!
 - * چگونه تن زند از **گفتوگویت** چو در سر فیض هیهای تو دارد

یا بعنوان مثالی دیگر میخواهیم عبارت «**طرح صاحب**» را جستجو کنیم، در پایگاهدادهای که این مثال را اجرا می کنیم

- به روش قبلی **هیچ نتیجهای** پیدا نشد!
- و به روش جدید درحالی که گزینه «نادیده گرفتن نویسههای غیرالفبایی» **فعال** است، یک نتیجه جستجو استخراج شد!
- * ظالمی را حکایت کنند که هیزم درویشان خریدی به حیف و توانگران را دادی به طرح، صاحب دلی برو گذر کرد و گفت

مهم: درواقع در این روش جستجو، عبارت موردنظر فارغ از تفاوت شکل و روش تایپ پیدا خواهد شد.

نکته: شکل برجسته سازی در این حالت تفاوت هایی با حالات قبلی می کند، زیرا گاهی عبارت پیدا شده با عبارت مورد جستجو کاملا متفاوت است! در نتیجه برای مشخص کردن نتایجی از این دست، بجای برجسته سازی عبارت یافته شده کل متن پیدا شده برجسته می شود تا کاربر متوجه این تفاوت باشد، برای درک بهتر این مورد به شکل ۳.۲ توجه کنید، همانطور که مشاهده می کنید عبارت مورد جستجو «بهاران» بوده و یکی از عبارات پیدا شده که در این شکل مشخص شده «بی بها را نتوان» می باشد که کاملا بی ربط به بهاران است، همانطور که می بینید کل خطی که این مصرع را در بر دارد برجسته شده است.



شکل ۳.۲: برجسته سازی کل خط برای عباراتی که بطور کامل متفاوتند

٣.٢ اضافه کردن مجموعه جدید اشعار

این امکان از طریق منوی «ابزار^۲» در دسترس است و میتوان بوسیله آن مجموعههای جدیدی که توسط سایت «گنجور» منتشر میشوند و یا بوسیله خود کاربر تهیه شدهاند را به پایگاهداده نرمافزار اضافه نمود. بعد از انتخاب فایل مربوط به مجموعه جدید، اگر شاعر و یا بخشی از مجموعه جدید در پایگاهداده فعلی موجود باشد برنامه پیغام هشداری را نشان خواهد داد که در صورت ادامه فرایند شاعر مربوطه از پایگاهداده فعلی حذف خواهد شد و مجموعه جدید به پایگاهداده اضافه خواهد شد.

هشدار: از آنجا که این ابزار هنوز در حالت آزمایشی است توصیه اکید میشود که قبل از اضافه کردن مجموعه جدید از پایگاهداده فعلی نسخه پشتیبان تهیه کنید.

⁷Tools

۴.۲ حذف شاعر

این امکان از طریق منوی «ابزار» در دسترس است و میتوان بوسیله آن شاعری را انتخاب کرده و از پایگاه داده حذف نمود.

۵.۲ شخصی سازی نوارابزار

روش شخصی سازی نوارابزار بسیار ساده است، روش کار بصورت مراحل زیر است: (شکل.۴.۲)



شکل ۴.۲: (۱) اضافه کردن (۲) حذفکردن (۳) بالا (۴) پایین

- عملکرد موردنظر را از لیست «همه عملکردها» انتخاب کنید،
- با کلیک برروی دکمه ۳ «اضافه کردن» عملکرد انتخاب شده را به لیست «عملکردهای نوارابزار» انتقال دهید،

^۳تنها دکمه فعال در این حالت!

- با استفاده از دکمههای «بالا» و «پایین» میتوانید عملکرد انتخابی را در لیست «عملکردهای نوارابزار» جابجا کنید،
- برای حذف عملکردی از لیست «عملکردهای نوارابزار» کافیست آن را انتخاب کنید و روی دکمه «حذف کردن» کلیک کنید.
- تمام مراحل بالا را می توانید بجای «عملکردها» بر روی «جداسازها» نیز اعمال کنید.

۶.۲ استفاده بصورت همراه

برای اینکه بتوانید «ساغر» را بهصورت نرمافزار همراه ٔ استفاده کنید، و مثلا آن را داخل Flash Memory ریخته و از آن در همه جا استفاده کنید، بهصورتی که تمام تنظیمات موردنظر شما نیز همیشه همراه نرمافزار جابجا شوند لازم است چند مرحله ساده را دنبال کنید. این مراحل در زیر برای سه سیستم عامل بصورت مجزا گفته شدهاند ه

1.۶.۲ سیستمعامل ویندوز

- ۱. اگر «ساغر» را نصب نکردهاید، آن را نصب کنید.
- ۲. پوشه مربوط به «ساغر» ، یعنی \ProgramFiles%\Pojh\Saaghar% را در هرجا که موردنظرتان است مثلا Flash Memory کپی کنید، فرض می کنیم نام این پوشه جدید Saaghar-Portable باشد.

^۵فرض بر این است که کاربر دسترسی نوشتنی به محلی که بسته «ساغر همراه» را کپی خواهد کرد، دارد در غیراین صورت «ساغر» بصورت همراه اجرا نخواهد شد.

[†]Portable Application

توجه: کافیست آدرس بالا را از اینجا کپی کنید و در Address Bar برنامه C:\Program قرار دهید و Enter بزنید، بصورت معمول این آدرس بصورت Files\Pojh\Saaghar

۳. فایل پایگاهداده را به پوشه Saaghar-Portable منتقل کنید. فایل پایگاهداده با نام و ganjoor.s3db است و در آدرس \USERPROFILE%\Pojh\Saaghar قرار دارد.

توجه: کافیست آدرس بالا را از اینجا کپی کنید و در Address Bar برنامه Explorer و بالاتر Enter قرار دهید و Explorer بزنید، بصورت معمول در ویندوزهای ویستا و بالاتر این آدرس به صورت \C:\Users\USERNAME\Pojh\Saaghar میباشد، که USERNAME نام کاربری شما میباشد.

۴. در پوشه Saaghar-Portable فایلی با نام settings.ini ایجاد کنید. با اتمام آخرین مرحله، «ساغر» به صورت «نرمافزار همراه» در می آید، و کار به سرانجام می رسد.

۲.۶.۲ سیستمعامل مکینتاش

در مورد سیستم عامل مکینتاش بسته ای که ساخته شده و برای دانلود دراختیار است یک DMG از نوع فشرده است، که بعد از MOUNT و واردشدن به آن دو آیکون در آن خواهید دید یکی با نام «Install» که برای نصب روی سیستم است و دیگری «Saaghar» برای اجرای نرمافزار در حالت «همراه» است، اما چون DMG فشرده فقط خواندنی است این گزینه عمل نخواهد کرد و با پیغام خطا روبرو خواهید شد! در اینجا دو راه حل دارید:

۱. DMG را به وسیله Disk Utility به نوع Read/Write تبدیل کنید. اکنون با کلیک بر روی آیکون Saaghar که در بالا به آن اشاره شد، نرمافزار اجرا خواهد شد و می توانید

^ع«ساغر» برروی مکینتاش ۱۰.۵ به بالا اجرا می شود.

این فایل DMG را به همراه خود داشته باشید.

۲. آیکون Saaghar ذکر شده در بالا در واقع یک «Application Bundle» است که با کپی آن در محل موردنظر (مثلا Flash Memory) می توانید آن را اجرا کرده و از آن بصورت همراه استفاده کنید.

٣.۶.٢ سيستمعامل لينوكس

کلمه «نرمافزار همراه» در فرهنگ لغات لینوکسی تقریبا بیمعناست، نرمافزار «ساغر» هم از این قاعده استثناء نیست! اما بنا به دلایلی که در زیر به آنها اشاره خواهم کرد از لفظی شبیه به «ساغر نیمه-همراه» میتوانیم در اینجا استفاده کنیم، بسته لینوکسی که در سایت منتشر میشود، دارای چند ویژگی است،

- بصورت Static کامپایل و ساخته شده است، در نتیجه هیچ وابستگی به کتابخانههای Qt و Qt
- بر روی سیستم عامل ۳۲ بیت کامپایل و ساخته شده است، در نتیجه قابل اجرا بر روی سیستم عامل های ۶۴ بیت، نیز هست.

با توجه به دو ویژگی ذکر شده فایل اجرایی لینوکسی «ساغر» بر روی اکثر توزیعهای لینوکس بدون نصب هیچ بسته اضافی قابل اجرا خواهد بود، تنها وابستگی مهم کتابخانه libc6 است که «ساغر» برای اجرا به ورژن ۲.۱۱ و بالاتر آن احتیاج دارد که بر روی تمام توزیعهای جدید لینوکس موجود است.

بعد از این مقدمه بپردازیم به مراحل کار،

۱. بسته دبیان ^۸ را دانلود کرده و Extract کنید، فرض کنیم نام پوشه ایجاد شده -deb

در اینجا بسته دبیان که بوسیله بنده ساخته می شود مدنظر است.

[^]Deb Package

contents باشد.

- 7. در deb-contents دو فایل فشرده با نامهای *deb-contents و control.tar.gz قرار در یک یا دو مرحله extract کنید دارند، ما فقط به *usr نیاز داریم، آن را نیز در یک یا دو مرحله usr کنید تا به پوشهای با نام usr برسید.
- ۳. پوشهای با نام دلخواه مثلا Saaghar-Portable ایجاد کنید و از پوشه usr ایجاد شده در مرحله بالا، فایلها و فولدرهای زیر را به آن کپی کنید:
 - فایل saaghar را از /usr/bin به /Saaghar منتقل کنید،
- تمام محتویات /usr/share/saaghar را به /Saaghar-Portable منتقل کنید.
 - ۴. در پوشه Saaghar-Portable فایلی با نام settings.ini ایجاد کنید.

با اتمام آخرین مرحله، «ساغر» به صورت «نرمافزار نیمه-همراه» در می آید، و کار به سرانجام می رسد.

پیوست آ

آدرسهای اینترنتی

- صفحهخانگی ساغر
- صفحه دانلود ساغر و نمونه خروجیها
 - ساغر در فیسبوک
 - خبرنامه ساغر
- پروژه ساغر بر روی SourceForge
- پروژه ساغر بر روی Launchpad
 - ميزبان سورسكد ساغر
 - وبلاگ پُــژ
 - سایت شعر گنجور
 - تازههای گنجور